

อุดมการณ์ทางการเมืองในการบริหารสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศไทย

อัญญรัตน์ อภิบาลศรี^๑

บทคัดย่อ

โคโรนาไวรัส 2019 หรือ โควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากการแพร่กระจายและกลายพันธุ์ของไวรัสไปทั่วโลก ซึ่งในการป้องกันแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ได้มีการบูรณาการแนวความคิดทางการเมืองมาใช้ในการบริหารสถานการณ์ดังกล่าวโดยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน เกิดเป็นภาคีในการปกครองสาธารณะที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการส่งมอบบริการที่ดีแก่ประชาชน ทำให้ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมที่มีผู้นำแบบฟาสซิสต์และอนุรักษนิยมไปสู่อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมใหม่ที่มีพลเมืองตื่นรู้มากขึ้นผสมผสานกับสังคมนิยมที่มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการที่ดี ทั้งนี้ บทบาทการเป็นผู้นำของภาครัฐยังคงมีความสำคัญท่ามกลางสภาวะวิกฤติของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยมาตรการป้องกันและรัฐสวัสดิการแก่ประชาชน การบูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยควรสร้างระบบที่จะทำให้คนต้องเสียภาษีอย่างถูกต้องเหมาะสมและนำมาใช้จ่ายในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน เตรียมประชากรและภาคธุรกิจ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโควิด-19 ต่อประเทศและโลกของเรา การกระจายอำนาจมีแนวโน้มการมีส่วนร่วมและความสามารถที่มากขึ้น สร้างงาน เสริมสร้างเครือข่ายความปลอดภัยและนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยและคู่ค้า ภาคีที่เข้มแข็งจะบูรณาการองค์ความรู้และเสริมสร้างสมรรถนะในการดูแลรักษาโลกที่ทุกสรรพสิ่งอยู่อาศัยร่วมกันให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: โควิด-19, วัคซีน, แนวคิดทางการเมือง, สิ่งแวดล้อม, เสรีนิยมใหม่

^๑ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-Mail: aunyarut@gmail.com

รับบทความ: 19 กันยายน 2565 แก้ไขบทความ: 30 พฤศจิกายน 2565 ตอรับบทความ: 21 ธันวาคม 2565

Political Ideologies in Managing Pandemic Situations of the Corona Virus 2019 in Thailand

Aunyarut Apibalsri^a

Abstract

Coronavirus 2019 or COVID-19 is an emerging disease caused by the spread and mutation of the virus around the world. In order to prevent the problems of the epidemic of COVID-19 in Thailand and other countries, Political concepts have been integrated to manage the situation with the participation of many sectors, emerging an associate of public governance with social responsibility. As a result, Thailand is transitioning from a society led by fascists and conservative to be more liberal neoliberal political ideology with corporate social responsibility and government welfare System integrate with communism with equality to reach to good service. However, the leadership role of the government sector remains important in the midst of crisis of pandemic situations of the corona virus 2019 through preventive rules, the welfare state, and integration of cooperation from various network partners including international cooperation. The Thai government should create systems that allow people to pay taxes properly and spend them on things that truly and sustainably benefit the people, preparation the population and the business sector to reduce the environmental impact of COVID-19 to the country and the world, decentralization tends to increase participation, capacity, create jobs, and strengthen networks, security and policies that are beneficial to Thailand and trading partners. Strong partners will integrate knowledge and strengthen effectiveness to maintain a co-living world with a healthy environment amid sustainable progress.

Keywords: Covid-19, Vaccines, Political Ideologies, Environment, Neoliberalism

^aPh.D. Student of Department of Politics and Development Strategy, Faculty of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration. E-Mail: aunyarut@gmail.com

Received: 19 September 2565 Revised: 30 November 2565 Accepted: 21 December 2565

บทนำ

โคโรนาไวรัส 2019 หรือ โควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากการแพร่กระจายและกลายพันธุ์ของไวรัสในกลุ่มย่อยเบต้าของตระกูลโคโรนาไวรัส (SARS-CoV-2) นับจากเริ่มต้นที่พบการระบาดคือตั้งแต่เดือนธันวาคม 2019 ในประเทศจีนจนถึงปัจจุบัน การระบาดของโรคขยายวงกว้างไปทุกทวีปจนเป็นเหตุให้ผู้ติดเชื้อสะสม รวมแล้วเกือบ 650 ล้านคนและมีผู้เสียชีวิตแล้วมากกว่า 6.4 ล้านคนทั่วโลก (Worldometer, 2022) ซึ่งในการป้องกันแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ได้มีการบูรณาการแนวความคิดทางการเมืองมาใช้ในการบริหารสถานการณ์ดังกล่าวโดยการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน เกิดเป็นภาคีในการปกครองสาธารณะที่มีความรับผิดชอบต่องสังคมในการส่งมอบบริการที่ดีแก่ประชาชน ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐได้อย่างทั่วถึง และสะดวกรวดเร็ว เช่น การฉีดวัคซีนผ่านระบบแอปพลิเคชันหมอพร้อม การรักษาพยาบาลในกรณีติดเชื้อ หรือบริการส่งยาถึงบ้าน ทำให้ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมที่มีผู้นำแบบฟาสซิสต์และอนุรักษนิยมไปสู่แนวความคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยมใหม่ที่มีพลเมืองตื่นรู้มากขึ้นผสมผสานกับสังคมนิยมที่มีความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ บทบาทภาครัฐยังคงมีความสำคัญท่ามกลางสภาวิกฤติของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการจัดสรรทรัพยากรของส่วนรวมเพื่อส่วนรวม และการระดมสรรพกำลังในการดำเนินการตามมาตรการและการเข้าถึงพลเมืองผู้ติดเชื้อในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ การบูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่างๆ รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในวิกฤติย่อมมีโอกาสด การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีรวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการในการด้านสุขภาพได้มีการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู แรงงานได้กลับบ้าน เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชุมชนบนวิถีความพอเพียง

ทฤษฎีและแนวความคิดทางการเมือง

อุดมการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศไทย มี 7 อุดมการณ์ด้วยกัน คือ (1) Holism และ Gaia theory (2) หลังวัตถุนิยม (Postmaterialism) (3) เสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) (4) อนุรักษนิยม (Conservatism) (5) สังคมนิยม (Communism) (6) อนาธิปไตย (Anarchism) และ (7) ฟาสซิสต์ (Facism) สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนา จำเป็นต้องมีรากฐานทางจริยธรรม เพราะเนื่องจาก “ทั้งหมดสำคัญกว่าแต่ละส่วน แต่ละส่วนมีความหมายสัมพันธ์กับส่วนอื่นๆ และท้ายที่สุดสัมพันธ์กับส่วนทั้งหมด” ตามแนวคิดของ Holism และ Gaia theory (Lovelock, 1979) แสดงให้เห็นว่าสุขภาพของโลกมีความสำคัญมากกว่าสิ่งมีชีวิตใด ๆ ที่อาศัยอยู่บนนั้น ความคิด กายา พัฒนาไปสู่

อุดมการณ์นิเวศนิยม ส่งสารอันทรงพลังว่ามนุษย์ต้อง เคารพสุขภาพของโลก และกระทำเพื่อรักษาความ
งดงามและทรัพยากรของโลก นอกจากนั้น มนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงปัจเจกบุคคลที่ไม่เชื่อมโยงกับสังคม ที่ใช้
ชีวิตด้วยความมีเหตุผลด้วยการคำนวณผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่มาจากจุดเริ่มต้นของ
ความมีตัวตนในสังคมซึ่งมีสิทธิที่พึงได้รับมนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงปัจเจก บุคคลที่ไม่เชื่อมโยงกับสังคม ที่ใช้
ชีวิตด้วยความมีเหตุผลด้วยการคำนวณผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่มาจากจุดเริ่มต้นของ
ความมีตัวตนในสังคม ซึ่งมีสิทธิที่พึงได้รับ ตามแนวคิดของ Green (1988) และต้องมีความเป็นกลางทาง
จริยธรรม ซึ่งเสริมให้มีความสำคัญต่อ “ความถูกต้อง” the right มากกว่า ความดี the good และยัง
ต้องมีหลักจริยธรรมที่ทรงพลัง ที่เป็ความเชื่อรากฐานห้าประการคือ ปัจเจกชนนิยม (Individualism),
เสรีภาพ (Freedom), ความมีเหตุผล (Rationality), ความยุติธรรม (Justice), และขันติธรรม สังคมที่
เหมาะสม คือ สังคมที่เอื้อต่อความสุข หรือประโยชน์ (Utility) ในปริมาณมากที่สุด สำหรับคนจำนวนมาก
ที่สุด (the Greatest Possible Happiness for the Greatest Number of People)

หลักคิด “หลังวัตถุนิยม” (Postmaterialism): การเมืองไม่ควรถูกครอบงำด้วยประเด็นทาง
เศรษฐกิจ หรือความเจริญทางวัตถุเป็นหลัก หากแต่ควรมุ่งไปยังประเด็น “คุณภาพชีวิต” ที่เกี่ยวข้องกับ
คุณธรรม ความยุติธรรมทางการเมือง การบรรลุหรือการตระหนักรู้ศักยภาพตนเองของมนุษย์ ความเท่า
เทียมทางเพศภาวะ สันติภาพโลก ความสมานฉันท์แห่งชาติพันธุ์ ระบบนิเวศ และสิทธิสัตว์ การพึ่งตนเอง
แบบพอเพียงจะทำให้แต่ละชุมชนพึ่งพาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และก่อให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของ
สรรพชีวิตในระบบนิเวศอย่างลึกซึ้ง การพึ่งตนเองแบบพอเพียงตามแนวทางนิเวศอนาธิปไตย (Eco-
Anarchism) นิเวศอนาธิปไตย (Eco-Anarchism) จะทำให้แต่ละชุมชนพึ่งพาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และ
ก่อให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของสรรพ ชีวิตในระบบนิเวศอย่างลึกซึ้ง เชื่อมโยงกับแนวคิดนิเวศนวัต
สมัยเป็นรูปแบบของการเมืองสีเขียว (Green Politics) ซึ่งเป็นแนวทางที่ขบวนการเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อม
เกือบทั้งหมดใช้ในการปฏิบัติ เป็นแนวทางประนีประนอมระหว่างหลักคิดที่เน้นมนุษย์ เป็นศูนย์กลางกับ
การเน้นระบบนิเวศเป็นศูนย์กลาง หรือเรียก่วานิเวศนิยมแบบต้นน้ำตนเอง ตระหนักถึงการเติบโตทาง
เศรษฐกิจที่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษ การเพิ่มขึ้นของคาร์บอนไดออกไซด์ การใช้แหล่ง
พลังงานที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และภาวะโลกร้อน แนวทาง “ทุนนิยมที่ยั่งยืน” อันเป็นแนว
ทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องมีการควบคุมและจัดการไม่ให้เกิดการทำลายล้างสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึง
ผลประโยชน์ระยะยาวของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Phichai Rattanadilok Na Phuket, 2022)

เสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) มีธรรมชาติของอุดมการณ์เป็นแบบเสรีนิยมทางสังคม ระบบ
เศรษฐกิจทุนนิยมที่รับผิดชอบสังคม หรือ ระบบเศรษฐกิจที่มีการจัดการ รัฐให้สวัสดิการบางส่วนเพื่อสร้าง
ความเท่าเทียมในโอกาส และสวัสดิการจากกรรมมารดา สู่เชิงตะกอน ซึ่งเป็นเสรีภาพ 'เชิงบวก' เพื่อให้

ได้มาซึ่งสิทธิในทรัพย์สินและระดับของสุขภาพ เสรีภาพ และความสุข ที่ใกล้เคียงกับสิทธิในสังคมที่ดีขึ้น ยืนกรานในอำนาจอภิปไตย สาธารณรัฐนิยม และสิทธิมนุษยชน ยอมรับบทบาทของรัฐในการ แทรกแซง เรื่องจัดสวัสดิการสังคมในบางระดับ เห็นบทบาทที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับรัฐในการจัดการทาง เศรษฐกิจและการจัดหาสินค้าและบริการ (Phichai Rattanadilok Na Phuket, 2022; Harrison & Boyd, 2003)

อนุรักษนิยม (Conservatism) มีธรรมชาติของอุดมการณ์ คือ ปกป้องประเพณี (Defense of Tradition) มนุษย์มีความไม่สมบูรณ์ (Human Imperfection) สังคมเหมือนสิ่งมีชีวิต (Organic Society) เชื่อในลำดับชั้นและอำนาจหน้าที่ (Hierarchy and Authority) เชื่อในทรัพย์สิน (Property) ความรักชาติ (Patriotism) เชื่อในการรวมศูนย์อำนาจของรัฐบาล หรือเป็นการใช้อำนาจจากเบื้องบนต่อ ประชาชน ไม่ว่าประชาชนจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม (Phichai Rattanadilok Na Phuket, 2022)

สังคมนิยม (Communism) มีธรรมชาติของอุดมการณ์ คือ การวางแผนหรือการเป็นเจ้าของ สาธารณะ ไปจนถึงวิสัยทัศน์ในอุดมคติอย่างสูงของสังคมในอนาคต การสร้างระเบียบทางสังคมซึ่งมีความ เท่าเทียมกันที่เป็นไปได้ สูงสุดในการเข้าถึงสำหรับมนุษย์ทุกคน ทรัพยากรทาง เศรษฐกิจ ความรู้ และ อำนาจทางการเมือง และการครอบงำขั้นต่ำที่เป็นไปได้ โดยบุคคลหรือกลุ่มสังคมใด ๆ (Self, 2007)

อนาธิปไตย (Anarchism) มีธรรมชาติของอุดมการณ์ คือ การปฏิเสธรัฐ (Antistatism)ต่อต้านศาสนจักร (Anti-Clericalism) การมุ่งหาอยู่ไร้เพีย (Utopianism) การสนับสนุนเสรีภาพทาง เศรษฐกิจ มีขอบเขตตั้งแต่การต่อต้านแบบอ่อนจนถึงการต่อต้านแบบเข้มข้น (Phichai Rattanadilok Na Phuket, 2022) ปฏิเสธการเลือกปฏิบัติทางเพศ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรและสถาบัน สถาบันคือการ รวบรวมแนวปฏิบัติ ของแต่ละบุคคลที่เชื่อมโยงกับแนวทางปฏิบัติ ห้ามบีบบังคับเพื่อปกป้องสิทธิเชิงลบ ของบุคคลที่มีเหตุผล และรูปแบบของนิเวศวิทยาเชิงลึก (Franks, 2013)

ฟาสซิสต์ (Facism) มีธรรมชาติของอุดมการณ์ คือ การต่อต้านเหตุผลนิยม (Antirationalism) การต่อสู้การต่อสู้ดิ้นรน (Struggle) การบูชาผู้นำและชนชั้นนำ (Leadership and Elitism) สังคมนิยม (Socialism) ชาตินิยมสุดขั้ว (Ultra-Nationalism) (Phichai Rattanadilok Na Phuket, 2022) โดยมี 3 ประเด็นหลักที่ปรากฏขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ คนใหม่ ธรรมชาติของชาติ การแสวงหารูปแบบ ใหม่ของรัฐ (Eatwel , 2013)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองในการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา-2019 ในประเทศไทย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โคโรนา-2019

แนวความคิดทางการเมืองในการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา-2019 ในประเทศไทย

รัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชกำหนดเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 และออกเคอร์ฟิวที่เกี่ยวข้องกับ Covid-19 เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2563 เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส Covid-19 และรัฐบาลยังได้ออกคำสั่งห้ามการเดินทางสำหรับชาวต่างชาติทั้งหมดที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย มีการประกาศภาวะฉุกเฉิน ตามลักษณะอุมการณ์แบบฟาสซิสต์และอนุรักษนิยม อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวของประเทศได้รับผลกระทบอย่างหนัก ประเทศไทยมีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่เลวร้ายที่สุดนับตั้งแต่วิกฤตการเงินเอเชียในปี 2540 กองทุนการเงินระหว่างประเทศได้คาดการณ์ GDP ของไทยจะหดตัวลงร้อยละ 6.7 ในปี 2563 ในแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2564 มีรายการก่อหนี้ใหม่ จำนวน 1.47 ล้านล้านบาท ประกอบด้วย การกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ จำนวน 623,000 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายใต้แผนงานตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 550,000 ล้านบาท การกู้เงินเพื่อสนับสนุนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จำนวน 133,657 ล้านบาท และการกู้เงินเพื่อเสริมสภาพคล่องให้แก่รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 จำนวน 158,782 ล้านบาท (Public Debt Management Office, 2021) กลุ่มผู้นำทางการเมืองจึงเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการนำแนวทางและนโยบายมาปฏิบัติ ตามแนวคิดของฟาสซิสต์ ดังนั้น กลุ่มผู้นำทางการเมืองจึงต้องเป็นผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูงในการนำพาประเทศฝ่าวิกฤตในครั้งนี้ ซึ่งคุณลักษณะหรือภาวะผู้นำทางการเมืองที่พึงมีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ เป็นผู้มีพลังกายและพลังจิตที่เข้มแข็ง รู้จุดมุ่งหมายและแนวทางที่จะนำประเทศ มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Human Relation Skill) ความเป็นมิตรและมีความรัก มีบุคลิกความน่าเชื่อถือ (Integrity) หรือมีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ มีสมรรถนะ (Competency) เป็นครูที่ดี สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่น มีทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ (Technical Skill) มีความชาญฉลาดในทางการเมือง (Political Acumen) (Chaiya Thepha, 2021)

ช่วงปลายปี 2563 หลายประเทศทั่วโลกได้ประกาศความสำเร็จในการผลิตวัคซีนเพื่อต้านการระบาดของโควิด-19 วัคซีนเป็นสิ่งล้ำค่าและเป็นที่ต้องการของรัฐบาลในชาติต่างๆ อย่างมาก ประเทศที่สามารถผลิตวัคซีนจะมีอำนาจในการเบิกทางไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ผ่าน

รูปแบบข้อตกลงการซื้อขาย หรือการแจกฟรีผ่านนโยบายระหว่างประเทศที่มีนัยยะอื่นๆ อาทิเช่น การแจกวัคซีนของอินเดียต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้และประเทศอื่นๆ การแจกวัคซีนของจีนต่อประเทศพันธมิตร การเจรจาซื้อ-ขายวัคซีนของรัสเซีย ที่ให้ความสำคัญกับประเทศยุโรปตะวันออก เป็นต้น ทั้งนี้ การทูตวัคซีนกลับกลายเป็นเครื่องมือต่อรองในเกมการเมืองโลกปัจจุบัน (The101.World, 2021; PPTV Online, 2021) แต่ก็ยังคงตั้งอยู่บนความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ในการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของโควิด-19 ให้แก่พลเมืองโลก

เสรีนิยมทางเศรษฐกิจในการแข่งขันทางความสามารถในการค้าไม่ได้เป็นจุดแข็งในด้านราคาเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ในการพัฒนาพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางคุณภาพที่เป็น ความรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย สำหรับการพัฒนาวัคซีนในประเทศไทย มีนักวิจัยที่มีศักยภาพในประเทศ มีหน่วยงานอื่นๆ มาร่วมสนับสนุนและการเชื่อมพันธมิตรนานาชาติในการร่วมพัฒนา ถ้าพันธมิตรพัฒนาได้วัคซีนแล้วสามารถใช้ป้องกันโรค ไทยก็จะขอร่วมถ่ายทอดเทคโนโลยี และข้อตกลงจัดซื้อวัคซีนร่วมกัน เพื่อไทยมีวัคซีนในเวลาใกล้เคียงประเทศอื่น เพราะไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่งที่จะผลิตวัคซีนได้เพียงพอสำหรับคนทั้งโลก ประชากรโลกมีจำนวนมาก 7.7 พันล้านคน และต้องได้วัคซีน 30-50% (ThaiPBS NEWS, 2020) โดยขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพวัคซีน เช่น วัคซีน NDV-HXP-S วัคซีน ChulaCov19 วัคซีนโควิเจน วัคซีนไบยา (The101.World, 2021) วัคซีนทุกตัวมีจุดเด่นและผลข้างเคียงที่ต่างกันออกไป ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีวัคซีนหลายตัวเป็นทางเลือก เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับคนแต่ละคน ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการฉีดวัคซีนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเรามีการฉีดในประชากรหลักล้านคนขึ้นไป แต่ผลประโยชน์จากวัคซีนในเชิงการป้องกันโรคสูงกว่ามาก แพทย์จึงแนะนำการฉีดวัคซีนในทุกคนที่สภาพร่างกายเอื้ออำนวย แล้วบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการฉีดวัคซีนให้อยู่ในระดับต่ำสุด และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการฉีดวัคซีน

วันที่ 12 ตุลาคม 2563 ที่กระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกระทรวงเรื่อง ‘การจัดหาวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19’ อนุญาตให้ให้ไทยสามารถจัดซื้อจัดหาวัคซีนโดยการจองล่วงหน้าได้ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นการจัดซื้อจัดหาวัคซีนโควิด-19 ของรัฐบาลไทย โดยมีนโยบายในการบริหารจัดการวัคซีนโควิด-19 คือทุกคนในประเทศไทยเข้าถึงวัคซีนที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคโควิด-19 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดอัตราการป่วยและเสียชีวิต เพื่อปกป้องระบบสุขภาพของประเทศ และเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (Department of Disease Control, 2021) และวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการค่าใช้จ่ายในการบรรเทา แก้ไขปัญหา และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้มีการอนุมัติเพิ่มเติมเพื่อการจัดหา

วัคซีนอีกหลายครั้ง โดยกำหนดให้วัคซีน AstraZeneca และ Sinovac เป็นวัคซีนหลักของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีปัญหาการรับมือกับวิกฤตสุขภาพที่ลุกลามในวงกว้างและยาวนานเพราะเน้นทำงานเฉพาะหน้า ไม่มีกลไกรับมือ ขาดการจัดการองค์ความรู้และเชื่อมประสานระหว่างกระทรวงแม้เราจะตั้งบุคลากรที่มีความรู้ แต่องค์กรก็ต้องเริ่มจากศูนย์ ไม่มีการเก็บข้อมูลเพื่อจัดการองค์ความรู้ ในระดับจังหวัดใช้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหลัก ไม่มีการเชื่อมประสานงานร่วมกับกระทรวงอย่างชัดเจน ปัญหาที่ตามมาคือ กทม. และการประกาศภาวะฉุกเฉินรวบอำนาจมาที่นายกรัฐมนตรี รัฐบาลมีอำนาจมากใช้อำนาจตามรูปแบบของฟาสซิสต์ และต่ออายุตาม พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ แต่ดูเหมือนจะช่วยได้น้อยมาก เพราะที่ผ่านมารับมือวิกฤตฉุกเฉินของไทยมักตั้งรับเฉพาะหน้าแต่ไม่ได้เตรียมการตั้งกลไกขึ้นมารับมือ ขณะที่เงินกู้ถูกใช้ไม่ตรงจุด ซื้อวัคซีนไม่โปร่งใสอาจกลายเป็นวิกฤตหนี้สิน ประชาชนมีส่วนร่วมจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางภาคีสาธารณะเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการแก้ไขปัญหา โดย TDRI ได้เสนอว่า ทางออกหลักคือ การสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ที่ต้องอาศัยวัคซีน แต่ข่าวร้ายคือภูมิคุ้มกันหมู่อาจจะไม่เกิดจากการฉีดวัคซีน 70-75 เปอร์เซ็นต์แล้ว วิธีการที่จะต้องใช้คือวัคซีนถ่วงหน้า แม้จะมีข่าวดีในเรื่องการจัดหาวัคซีนเพิ่มมากขึ้น แต่ก็เผชิญปัญหาใหม่ เช่น การจัดการกับอัตราสูญเสียไม่ได้สิ่งที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้นจะต้องมองในเรื่องของอำนาจ ถ้าไม่มีมุมมองในการใช้อำนาจในเชิงนโยบาย กฎหมายของรัฐ ยิ่งพบการใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสม การทุจริตก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน สิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นรัฐที่อ่อนแอ รัฐที่ล้มเหลว ทำให้เกิดฉันทามติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น คือ ต้องการการปฏิรูปในสถาบันต่างๆ ที่มีปัญหาและเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออก

หลังจากโรงพยาบาลเอกชน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และหอการค้าไทยพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมกันจัดหาวัคซีนทางเลือก วันที่ 5 พฤษภาคม 2564 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการการจัดหาวัคซีนให้หลากหลาย โดยเปิดทางให้เอกชนสามารถนำเข้าวัคซีนมาใช้ได้ภายใต้กฎเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุขตามแนวทางความร่วมมือการจัดหาวัคซีนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนกลุ่มที่เดินทางจัดหาวัคซีนอยู่ในขณะนี้คือ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและโรงพยาบาลเอกชนต่างๆ โดยวัคซีนโควิด-19 ทุกชนิดที่นำมาใช้ในประเทศ ต้องผ่านการพิจารณาและยอมรับจากคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการด้านวิชาการคณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการการให้วัคซีนฯ และคณะทำงานหลายคณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาและภาคส่วนที่สำคัญจะต้องผ่านการพิจารณาอนุญาตขึ้นทะเบียนแบบพิเศษ เรียกว่า “Conditional Approval for Emergency Use Authorization” จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนทุกคนที่สมัครใจรับ

วัคซีน ประชาชนมีสิทธิปฏิเสธรับวัคซีนโควิด-19 หากไม่มั่นใจในความปลอดภัยหรือกังวลถึงเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์หลังรับวัคซีนที่อาจเกิดขึ้นได้ ในส่วนภาครัฐจัดหาวัคซีนไฟเซอร์ (Pfizer Biontech) จำนวน 5-20 ล้านโดส, สปุตนิก วี (Sputnik V) จำนวน 5-10 ล้านโดส, จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน (Johnson & Johnson) จำนวน 5-10 ล้านโดส, ซิโนแวค จำนวน 5 ล้าน-10 ล้านโดส และวัคซีนอื่นๆ เช่น โมเดอร์นา (Moderna), ซิโนฟาร์ม (Sinopharm), Bharat หรือวัคซีนอื่นที่จะมีการขึ้นทะเบียนในอนาคต โดยมอบหมายให้กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการ (Thairathonline, 2021) และเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2564 ศบค. ได้ประกาศกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดหาวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 มาให้บริการประชาชนในพื้นที่ โดยสามารถใช้จ่ายงบประมาณจากงบกลาง ประเภทย่อยสำรองจ่าย หากมีเงิน สำรองจ่ายไม่เพียงพอสามารถโอนงบประมาณรายการที่เหลือจ่ายหรือไม่มีความจำเป็นต้องจ่ายไปเพิ่มได้ หรือกรณี งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพออาจพิจารณาใช้จ่ายจากเงินสะสม (อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) ขณะนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของประเทศได้เข้าสู่ระยะหลังของการระบาดใหญ่ (Post-Pandemic) โดยโรคลดความรุนแรง กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้มีหนังสือ “ด่วนที่สุด” แจ้งให้กรมสนับสนุนบริการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกทั่วประเทศ ให้เตรียมการจัดหายาต้านไวรัสสำหรับโควิด ตั้งแต่ 1 กันยายน 2565 (Nation TV, 2022)

ท่ามกลางการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ของรัฐบาล และภาคส่วนต่างเข้ามาพยายามร่วมมือเสนอแนะแนวทางอย่างมีส่วนร่วม อันเป็นสัญญาณที่ดีในการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในประเทศไทย ได้มีการเคลื่อนไหวของสังคมโดยพลเมืองกลุ่มต่างๆ ตามลักษณะเสรีนิยม เช่น การเรียกร้อง ประเด็นเรื่องของวัคซีนป้องกันโควิด-19 และรับเรื่องราวร้องทุกข์จากกรณีการเสียชีวิตของผู้ป่วยจากโรคโควิด-19 จำนวนมากที่กระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มที่ใช้ชื่อว่า ไพรพล และ เด็กปากแฉับ ในนามสหภาพนักเรียน (Matichon Online, 2021) นายธนัตถ์ ธนาภิธำนวย หรือไอโซลูชันท์ อดีต กปปส. กลับใจ ได้จัดกิจกรรมคาร์ม็อบ เริ่มจากบริเวณหน้าตึกเอสทองหล่อ ถนนสุขุมวิท แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ย้ำข้อเรียกร้องในการเคลื่อนไหว ได้แก่ 1.พล.อ.ประยุทธ์ ต้องลาออก 2.แก้ไขรัฐธรรมนูญ และ 3.ต้องจัดหาวัคซีนมีคุณภาพ mRNA ต้องเข้าถึงประชาชนทุกคน (Workpointtoday, 2021) กลุ่มทะลุฟ้า จัดกิจกรรม #ม็อบ20สิงหา Car mob สัญจร เป็นกิจกรรมเคลื่อนขบวนเพื่อไปยื่นหนังสือต่อสถานทูตต่าง ๆ คือ สถานทูตสวิตเซอร์แลนด์ สถานทูต และสถานทูตจีน (Bangkokbiznews, 2021)

ที่ประชุมศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2564 มีมติเห็นชอบแนวทางการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยตาม

ข้อตกลงหรือ MOU กับรัฐบาลประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ซึ่งจากการเปิดประเทศเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายนที่ผ่านมา การฟื้นตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการนำเข้าแรงงานต่างด้าว โดยต้องมั่นใจว่าจะไม่มีการแพร่เชื้อโควิด-19 ตามแนวคิดอนุรักษนิยม อนาธิปไตย และฟาสซิสต์ที่ตรงกันคือการปกป้องความปลอดภัยของคนในชาติ แรงงานประเทศต้นทางเข้ามาในไทยต้องตรวจ ATK ก่อน ถ้ามีไข้ต้องกักตัว ถ้าฉีดวัคซีนมาแล้วต้องกักตัวดูอาการตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งกระทรวงแรงงานเตรียมวัคซีน 4 แสนโดสให้กับแรงงานต่างด้าวในส่วนนี้ เพื่อไม่ให้ประชาชนวิตกว่าแรงงานต่างด้าวจะนำเชื้อเข้ามาแพร่ระบาด (Hfocus.org Health System Insights, 2021) อย่างไรก็ตาม ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายทำให้เกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงรวมถึงปัญหาการป้องกันโรคระบาด COVID-19 ที่เกิดขึ้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19 ได้แก่ การลักลอบผ่านเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายโดยไม่ผ่านการคัดกรองโรค การอาศัยอยู่กันอย่างแออัดและขาดสุขอนามัยที่ดี ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายมีการร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการแก้ปัญหา ทางภาครัฐได้ มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อสืบสวนและปราบปรามทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบพาแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Poonpat Kamonwutipong, 2021)

ประเทศไทยก็เกิดสถานการณ์เช่นเดียวกันกับสหรัฐอเมริกา ความเสียหายทางเศรษฐกิจจากภาวะถดถอยครั้งใหญ่แสดงให้เห็นถึง 'ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการระบบการเงินที่มีการกำกับดูแลที่อ่อนแอ' นอกจากนี้ ยังมีฟองสบู่ของสินทรัพย์ในด้านที่อยู่อาศัยและบริการทางการเงิน และหนี้ส่วนบุคคลส่วนเกินอันเนื่องมาจากรายได้ที่แท้จริงที่ซบเซาและการลดลงของผลประโยชน์ด้านสุขภาพที่นายจ้างมอบให้ ด้วยผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับค่าจ้างและความเหลื่อมล้ำของรายได้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น การกำหนดเป้าหมายที่สร้างขึ้นโดยเสรีนิยมใหม่ และการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ได้ช่วยให้แรงงานหัวรุนแรง 'จำเป็น' คนงานแถวหน้าและค่าแรงต่ำมีอำนาจมากกว่าที่เคย (Rosenberg, 2021) เป็นแกนนำในการชุมนุมประท้วงเรียกร้องสิทธิและสวัสดิการต่างๆ

การตอบสนองนโยบายสาธารณะต่อภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงที่เกิดจากการระบาดใหญ่ยังสะท้อนถึงอุดมการณ์ของเสรีนิยมใหม่ ประการแรก เครือข่ายด้านความปลอดภัยที่ขาดประสิทธิภาพได้รับการแก้ไขชั่วคราวด้วยการตอบสนองและให้ความช่วยเหลือด้านการแพร่ระบาดของ Covid-19 การบรรเทาทุกข์และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พนักงานสามารถลาป่วยที่เกี่ยวข้องกับ Covid-19 ได้ อัตราการทดแทนค่าจ้างของการประกันการว่างงานเพิ่มขึ้น และคนงานจำนวนมากขึ้นมีสิทธิ์ได้รับ ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานเนื่องจากรัฐมีคำสั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราวในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างที่ได้รับรายวันติดต่อกันไม่เกิน 90 วัน ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนสัญชาติไทย สามารถ

ลงทะเบียนเป็นผู้ประกันตนเพื่อให้สามารถได้รับความช่วยเหลือ ผู้ประกอบการหรือนายจ้างที่มีลูกจ้างแต่ปัจจุบันไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม สามารถขอรับการเยียวยาได้โดยนายจ้างจะต้องขึ้นทะเบียนในระบบประกันสังคม นอกจากนี้ ผู้มีรายได้น้อยและปานกลางได้รับมาตรการรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศและเพิ่มกำลังซื้อให้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและประชาชนทั่วไป ได้แก่ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการคนละครึ่ง และโครงการช้อปดีมีคืน โดยรวมแล้ว การขยายตัวอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนของความช่วยเหลือจากการระบาดใหญ่ของประเทศไทย ช่วยให้ผู้คนหลายล้านหลีกเลี่ยงความยากจนได้ แม้จะเผชิญกับอัตราการว่างงานสูงที่สุดนับตั้งแต่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ และยังมีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของรัฐบาลที่ได้ออกนโยบายช่วยเหลือเยียวยาโดยการจัดสวัสดิการบางส่วนให้แก่ประชาชนในสภาวะวิกฤติของการแพร่ระบาดของ Covid-19

ประการที่สอง เงินได้รับการจัดสรรสำหรับโครงการมาตรการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานระยะเวลาการให้สินเชื่อการค้า (Credit Term) ในประเทศไทย มาตรการการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษ (Smart Visa) มีการปรับปรุงขอบเขตของกิจกรรมและอุตสาหกรรมเป้าหมายให้กว้างขึ้น มาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจและการลงทุนโดย การดึงดูดชาวต่างชาติที่มีศักยภาพสูงเข้าสู่ประเทศไทย แสดงถึงความเป็นเสรีนิยมทางสังคม ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่รับผิดชอบต่อสังคม หรือระบบเศรษฐกิจที่มีการจัดการ

ประการที่สาม รัฐบาลได้เปิดเสรีในการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยและชาวต่างชาติ และเสรีภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจตามมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยว โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการกระตุ้นการเดินทาง Workation Thailand ทำงานเที่ยวได้ รวมใจช่วยชาติ โครงการกำลังใจ การเปิดรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ (Special Tourist Visa: STV) มาตรการส่งเสริมการจัดแพ็คเกจท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Amazing Thailand Plus Special Package) มาตรการส่งเสริมการจัดสมมนาของภาครัฐในจังหวัดที่ได้รับผลกระทบรุนแรง แนวทางการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว ซึ่งนอกจากเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจรอบด้านตั้งแต่ระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจชุมชน อาหาร และการคมนาคมขนส่ง รวมถึงเพิ่มระดับความสุขของนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวหลังจากที่ต้องอยู่ในภาวะถูกจำกัดบริเวณและการเดินทาง ท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในระยะเวลาหลายปี (Office of the Prime Minister, 2021) ซึ่งแสดงถึงความเป็นเสรีนิยมทางสังคม ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่รับผิดชอบต่อสังคม หรือระบบเศรษฐกิจที่มีการจัดการด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้มีการใช้ยุทธศาสตร์ประชารัฐในการนำการมีส่วนร่วมของประชาชนมาร่วมจัดการภาครัฐในสภาวะวิกฤติในการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งมีผลกระทบ

รุนแรงและกระทบเป็นวงกว้าง โดยการขอความร่วมมือกับนักธุรกิจภาคเอกชนและบริษัทเอกชนชั้นนำเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาฟื้นฟูเศรษฐกิจและสนับสนุนการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับชุมชน รวมถึงการใช้ความร่วมมือจากประชาชนในรูปแบบ “จิตอาสา” เพื่อช่วยเหลือประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีพลังเพียงพอทั้งกำลังทรัพยากรและส่วนหนึ่งได้อุทิศตัวเป็นจิตอาสา อาสาสมัครก็ทำให้แบ่งเบาการจัดการของภาครัฐได้ เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุขกัน (Glntase, 2021)

การกู้เงินเพิ่มของรัฐบาลเพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับแผนงาน/โครงการตามนโยบาย 8 แห่ง พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 ประกอบมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารหนี้ สาธารณะ พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กระทรวงการคลัง กู้เงินจาก รัฐบาลญี่ปุ่นสำหรับ COVID-19 Crisis Response Emergency Support Loan จำนวน 50,000 ล้านบาท หรือเทียบเท่า 13,432.35 ล้านบาท อายุเงินกู้ 15 ปี (Thansettakij, 2022) ตามหลักเสรีนิยมใหม่ในการกระจายรัฐสวัสดิการ แต่อาจก่อให้เกิดหนี้ สาธารณะแก่ประชาชนในระยะยาว ซึ่งจำเป็นจะต้องพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการสร้างรายได้เพิ่ม โดยการส่งเสริมการศึกษา พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นสูง รวมถึงการวิจัยและพัฒนาที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผล ต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงสังคมที่ดีมีคุณภาพ รัฐบาลก็จะเป็นที่รักใคร่ยอมรับนับถือของประชาชน มีเสถียรภาพในการดำรงอยู่ในฐานะผู้นำของ ประเทศชาติต่อไป

ในที่สุดแล้ว ธนาคารกลางแห่งประเทศไทยก็ได้ประโยชน์จากการค้าการลงทุนและนายทุน และหวังว่าผลประโยชน์จะกระจายไปสู่ส่วนอื่นๆ ของเศรษฐกิจ ยังมีอีกแนวทางหนึ่ง ในการจัดการกับความคลาดเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการระบาดใหญ่ ตลอดจนปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากปี 2540 ของเสรีนิยมใหม่ที่มุ่งเน้นทุนนิยมไปสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งเชิงลบและเชิงบวก โดยผลกระทบเชิงลบจากวิกฤตการณ์โควิด-19 ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะหน้ากากอนามัย ขยะติดเชื้อ รวมถึงขยะพลาสติกจากการให้บริการฟู้ดเดลิเวอรี่ ในขณะที่ผลกระทบเชิงบวกช่วงที่มีการล็อกดาวน์และจำกัดการเดินทางทั้งของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์ทะเล ปะการัง ฯลฯ ได้รับการฟื้นฟู (Office of the National Health Commission, 2021)

ข้อเสนอแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-2019

อาจกล่าวได้ว่าการเติบโตอย่างไว้ระเบียนั้นเนื่องมาจากการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของไวรัส แม้ว่ารัฐต่างๆ ได้ยืนยันอำนาจของตนอีกครั้งในช่วงวิกฤตโควิด-19 ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ธุรกิจ และภาคประชาสังคมยังไม่ชัดเจน แม้ว่ารัฐได้ใช้ชี้อำนาจที่ไม่เคยมีมาก่อน ในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 กำกับควบคุมด้วย “บรรทัดฐาน” มากกว่าบังคับด้วย “กฎหมาย” อำนาจแบบนี้ทำให้ความรู้ (รวมทั้งความเชื่อและความเห็น) ด้านการแพทย์และสาธารณสุขกลายเป็นสิทธิอำนาจที่ยากต่อการท้าทาย ความกลัวของประชาชนเอื้อประโยชน์ต่อชีวการเมืองเพราะนำไปสู่ความร่วมมือของพลเมืองได้โดยง่าย รัฐไม่ได้ขยายสถานะอย่างมีนัยสำคัญ พรหมแดนระหว่างประเทศและเขตเมืองถูกปิดกั้นในขณะที่ระยะห่างระหว่างบุคคลถูกกำหนดขึ้น สถานที่สาธารณะทั้งหมดถูกสั่งปิด ที่รัฐประกาศห้ามผู้คนออกนอกที่พักอาศัยในเวลาวิกาล(เคอร์ฟิว) ในสถานการณ์เช่นนี้จำเป็นที่ประชาชนจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน หรือบรรทัดฐานแห่งการมีชีวิตปกติอย่างเคร่งครัด (Sumalee Mahanarongchai, 2020) โครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพหรือถือหุ้นในบริษัทที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน ข้อจำกัดจากโควิด-19 ได้เพิ่มรายได้ของบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ในขณะที่ทำร้ายหรือทำลายบริษัทขนาดเล็กจำนวนมาก ฟังหาเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมมากขึ้น ความเข้มข้นที่เพิ่มขึ้นนี้มีแนวโน้มที่จะแปลเป็นอำนาจทางการเมืองและการตลาดเหนือผู้บริโภค แรงงาน และรัฐบาล ในขณะที่บางคนเฉลิมฉลองการริเริ่มระดับชุมชนที่เกิดขึ้นเองในช่วงวิกฤต องค์กรพัฒนาเอกชน ในฐานะตัวแทนภาคประชาสังคมในการปกครอง ได้รับความเดือดร้อนทางการเงินและอาจถูกบีบคั้นระหว่างการยืนยันอำนาจรัฐและอำนาจองค์กรอีกครั้ง (Levy, 2021) สิ่งหนึ่งที่เป็นบทเรียนเสมอมาคือระหว่างกลุ่มนายทุนธุรกิจขนาดใหญ่กับรัฐบาล เมื่อใดที่เป็นการฟังหาอาศัยกันแบบไม่โปร่งใสจะมีแนวโน้มในการสร้างและนำไปสู่การสร้างนโยบายที่เอื้อแต่ประโยชน์ของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ซึ่งจะเป็นการซ้ำเติมปัญหาเรื่องความยากจน รัฐบาลไม่ควรขอบริจาคหรือผลประโยชน์ทับซ้อนกับนายทุนขนาดใหญ่หรือมหาเศรษฐี แต่สิ่งที่ควรทำคือ สร้างระบบที่จะทำให้คนต้องเสียภาษีอย่างถูกต้องเหมาะสมและนำมาใช้จ่ายกับระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา การวิจัยและพัฒนา คุณภาพชีวิต หรือด้านต่างๆ ซึ่งสำคัญมากกว่าและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน (Somchai Preechasinlapakun, 2564)

ในอนาคต เมืองที่มีประชากรหนาแน่นควรได้รับการออกแบบใหม่เพื่อเป็นมาตรการเชิงกลยุทธ์เพื่อเตรียมประชากรให้พร้อมสำหรับคลื่นลูกที่สองในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม เนื่องจากคนไปในที่ที่มีตำแหน่งงานว่าง สามารถย้ายศูนย์ราชการไปต่างจังหวัด กระจายนิคมอุตสาหกรรมศูนย์การค้าและบริการไปสู่ภูมิภาคต่างๆได้ นอกจากนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องตั้งห่างจากศูนย์กลางเมือง

เพื่อสร้างงานมากขึ้นและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบท บริษัทต่างๆ ควรใช้แผนความต่อเนื่องทางธุรกิจและรับรองความพร้อมสำหรับข้อจำกัดทางธุรกิจโดยจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญและสร้างแผนฉุกเฉินสำหรับ การหยุดชะงัก รัฐบาลควรใช้แผนงานโครงการสนับสนุนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ การจัดการของเสียที่ดีขึ้นและความมุ่งมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะต้องใช้เวทีกลางในการลดผลกระทบต่องีววัฒนธรมของโควิด-19 ต่อประเทศและโลก หากรัฐบาลลงทุนด้านสาธารณสุขมากขึ้น ประชาชนจะมีความพร้อมในการต่อสู้กับการเคลื่อนไหวของโรคได้ดีขึ้น ไวรัสโคโรนาสอนเราว่ามีบางสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าแง่มุมทางเศรษฐกิจของชีวิต และนั่นคือชีวิตมนุษย์เองที่เป็นคุณค่าดั้งเดิมหรือพื้นฐานเหนือสิ่งอื่นใด (Maboloc & Ferrer, 2020; Morgan, Awafo, & Quarthey, 2020)

เมื่อวิกฤต COVID-19 คลี่คลาย สถาบันการปกครองพหุภาคีอาจได้รับการฟื้นฟู เมื่อผู้คนดิ่งบทเรียนเกี่ยวกับการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความหลากหลายมากขึ้น และรูปแบบของการปกครองแบบหลายขั้วอาจเกิดขึ้น 'Multiplex' หรือ 'Polycentric' world ที่ครอบคลุมมากขึ้น จากล่างขึ้นบน และส่งเสริมการทดลองและการเรียนรู้ในทำนองเดียวกันสำหรับการค้า โควิด-19 อาจเร่งการปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานไปสู่โครงสร้างระดับภูมิภาค และยืดหยุ่นมากขึ้น มากกว่าการปกป้องอย่างสุดโต่งและลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ การย้ายจากกฎเกณฑ์และกฎหมายของรัฐบาลที่เป็นทางการไปสู่รูปแบบต่างๆ เช่น CSR, ESG และการริเริ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายที่มีความสมัครใจมากกว่า มีการเปิดเผยเป็นพื้นฐาน และขับเคลื่อนโดยเอกชน การกระจายอำนาจนี้ถูกมองอย่างกว้างขวางว่ามีแนวโน้มการมีส่วนร่วมและความสามารถที่มากขึ้นในเวทีที่มี 'การขาดดุลการกำกับดูแล' (Levy, 2021) และนำไปสู่ความเป็นเสรีนิยมใหม่ คือ การตัดสินใจของปัจเจกที่ประสานงานผ่านตลาดที่มีการแข่งขันอย่างเสรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยทั่วไปจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม สินค้าและบริการจะได้รับการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และรายได้จะถูกกระจายตามผลงานการผลิตของปัจจัยการผลิต เช่น แรงงานและทุน จะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะได้รับการส่งเสริม และเศรษฐกิจจะมุ่งไปสู่การจ้างงานเต็มรูปแบบ ดังนั้น ตลาดที่มีการแข่งขันโดยเสรีและความสัมพันธ์ทางการตลาดโดยทั่วไปควรมีบทบาทมากขึ้นในการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลและสถาบันอื่นๆ เช่น สหภาพแรงงาน ควรมีบทบาทลดลง เนื่องจากมีบทบาทในการแทรกแซงการทำงานของตลาดที่มีการแข่งขันเสรีเป็นหลัก การพัฒนานโยบายเพื่อสร้างเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งและยุติธรรมยิ่งขึ้นโดยรัฐบาลกลางเล่นบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างงาน เพิ่มค่าจ้างเสริมสร้างเครือข่ายความปลอดภัย ลดความเหลื่อมล้ำโดยรวม ลดอำนาจการผูกขาดและการผูกขาดควบคุมการเงินที่เกินควร และสร้างนโยบายการค้าที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งประเทศไทย และ คู่ค้า การ

ดำเนินการนี้จะเป็นการส่งความท้าทายอย่างมากต่อลัทธิเสรีนิยมใหม่ของประเทศไทย (Rosenberg, 2021) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง เทคโนโลยีสมัยใหม่จะยังคงถูกนำมาใช้เพื่อติดตามพฤติกรรมและให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อีกทั้งระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะแข็งแกร่งขึ้น (Sumalee Mahanarongchai, 2020) สภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความเจริญรุ่งเรืองของมนุษย์ สิ่งนี้ ต้องการการประสานงานและการวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อย้อนกลับการทลายล้างที่เกิดขึ้นแล้ว วิธีเดียวที่จะบรรลุสิ่งนั้นอย่างมีมนุษยธรรมและบรรลุผลได้ คือการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยในทุกด้านที่มีประสิทธิภาพและการกระจายของชีวิตทางสังคม เช่น การศึกษา รายได้ ความเป็นเมือง (Franks, 2013; Mickelson & Kubzansky, 2003)

บทสรุป

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ทั้งก่อเกิดมาจากและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงความมั่นคงของแต่ละประเทศ แพร่กระจายจากมณฑลหนึ่งของประเทศหนึ่งไปถึงพลเมืองทั่วทุกมุมโลกภายในระยะเวลาเพียง 3 ปี มีผู้ติดเชื้อเกือบ 650 ล้านคน เสียชีวิต 6.4 ล้านคน วิถีชีวิตของพลเมืองโลกถูกปรับเปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตใหม่ ทุกคนต้องรักษาระยะห่างระหว่างกัน บางคนต้องถูกกักตัวหรือรักษาอาการของโรคอยู่ในโรงพยาบาลปิดกั้นการเดินทางทั้งในพื้นที่เมืองและระหว่างประเทศ การบริหารสถานการณ์ของประเทศไทยในสภาวะวิกฤติโควิด-19 โดยผู้นำของรัฐบาลค่อยๆ เปลี่ยนผ่านจากรูปแบบการปกครองและการใช้อำนาจในการบริหารสถานการณ์ในสภาวะวิกฤติตามอุดมการณ์แบบฟาสซิสต์และอนุรักษนิยมไปสู่อุดมการณ์แบบเสรีนิยมใหม่ในการฟื้นฟูทางด้านเศรษฐกิจผ่านระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมด้วยระบบสวัสดิการภาครัฐ ผสมผสานกับอุดมการณ์แบบสังคมนิยมที่มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการที่ดี โดยการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขแบบมีส่วนร่วมโดยภาคีสาธารณะ ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการปกป้องดูแลตนเองตามสมควรการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์เพื่อการป้องกันตนเองในเพื่อสุขภาพได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดด รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ถูกพักตัวจากการถูกใช้ประโยชน์เพื่อความสุขและเศรษฐกิจได้ฟื้นคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง แต่ก็ยังคงมีการถูกทำลายจากความมั่งคั่งของผู้คน เสรีภาพที่อยู่บนความรับผิดชอบต่อสังคมจึงควรถูกนำมาพิจารณาและส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งผ่านการสนับสนุนของนโยบายรัฐบาล แนวทางวิถีชีวิตของพลเมืองโลกที่อยู่ร่วมกันย่อมส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลกัน เพราะเราอยู่บนโลกใบเดียวกัน และคงไม่มีใครที่ต้องการตกอยู่ในสภาวะวิกฤติของโรคระบาดร้ายแรงหรือภัยพิบัติต่างๆ การปกครองสาธารณะ (Public Governance) ที่มีธรรมาภิบาลเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะเข้ามาร่วมกันกำกับดูแลรวมถึงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันทุกภาคส่วนเป็นภาคีที่เข้มแข็งในการบูรณาการองค์ความรู้และเสริมสร้างสมรรถนะในการส่งมอบบริการสาธารณะ (Public

Service) ที่ดีอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และดูแลรักษาโลกให้อยู่ดีมีสุขเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน เป็นที่
อยู่อาศัยให้แก่ทุกสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันบนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุข (Peace & Happiness)

เอกสารอ้างอิง

- Bangkok Hospital. (2022). Epi 1: Doctor ready and Covid-19 vaccine. Retrieved from <https://www.bangkokhospital.com/page/mor-phom-and-vaccinated-for-covid-19>
- Bangkokbiznews. (2021, August 20). Mob through the sky “filed a letter to file a lawsuit against foreigners to fight the mob - the Covid vaccine”. *Bangkokbiznews*. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/news/955841>
- Chailek, C. (2020). What is quarantine and who needs to self-isolate at home? understanding the prevention of Covid-19 that must start from ourselves [In Thai]. Retrieved from <https://thestandard.co/what-is-quarantine/>
- Chaiya Thepha. (2021). Political leadership in the COVID-19 era [In Thai]. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 4(3), 1027-1044.
- Department of Disease Control. (2021). The Department of Disease Control reveals that Thailand's Covid-19 vaccine distribution plan will continue to provide vaccines until 63 million doses are reached by 2021 [In Thai]. Retrieved from <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=17517&deptcode=brc>
- Deputy of Department of Local Administration. (2021). Guidelines for procuring vaccines against Covid-19 to serve the people of local government organizations [In Thai]. Retrieved from http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2021/6/25571_1_1623642405810.pdf?time=1659931592539
- Devision of Epidemiology. (2021). *What is bubble and seal?* [In Thai]. Retrieved from https://ddc.moph.go.th/doe/journal_detail.php?publish=11592
- Eatwel, R. (2013). Fascism. In M. Freeden, L. T. Sargent, & Marc Stears (Eds.), *The oxford handbook of political ideologies*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.
- Franks, B. (2013). Anarchism. In M. Freeden, L. T. Sargent, & M. Stears (Eds.), *The oxford handbook of political ideologies*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

- Glintase, P. (2021). Government management in crisis and public participation in the coronavirus 2019 (Covid-19) pandemic [In Thai] . *Journal of MCU LOEI Review*, 2(3), 190-199.
- Harrison , K., & Boyd, T. (2003). Conservatism. In K. Harrison, & T. Boyd, *Understanding Political Ideas and Movements* (pp. 174-194). Manchester and New York: Manchester University Press.
- Hfocus.org Health System Insights. (2021). Prepare 4 hundred thousand doses of vaccine for foreign workers to support the opening of the country to recover the economy. Retrieved from <https://www.hfocus.org/content/2021/11/23664>
- Levy, D. L. (2021). COVID-19 and global governance. *Journal of Management Studies*, 58(2), 562-566. doi:10.1111/joms.12654
- Lovelock, J. (1979). *Gaia a new look at life on earth*. Oxford: Oxford University Press.
- Maboloc, C. R., & Ferrer, C. A. (2020). The COVID-19 pandemic and social inequality. *Eubios Journal of Asian and International Bioethics*, 30(5), 234-237.
- Mickelson, K. D., & Kubzansky, L. D. (2003). Social distribution of social support: The mediating role of life events. *American Journal of Community Psychology*, 32(3/4), 265–281. doi:10.1023/B:AJCP.00000004747.99099.7e
- Morgan, A. K., Awafo, B. A., & Quartey, T. (2021). The effects of COVID-19 on global economic output and sustainability: evidence from around the world and lessons for redress. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 17(1), 76-80. doi:10.1080/15487733.2020.1860345
- Matichon Online. (2021, July 7). Mob invades the Ministry of Public Health to demand the return of vaccines, calling on the Minister of Health import vaccine in 7 days [In Thai]. *Matichon Online*. Retrieved from https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2816010
- Nation TV. (2021, August 8). Rural doctors ask aloud after unlocking anti-Covid drugs. Can Hospital affiliated with the Ministry of Public Health buy by itself? [In Thai]. *Nation TV*. Retrieved from <https://www.nationtv.tv/news/378882240>

- Office of the National Health Commission. (2021). Discussion of the 14th National Health Assembly under the main issue “Citizen power awakens... fighting the health crisis” promoting sustainable environmental health with the Covid crisis [In Thai]. Retrieved from <https://www.samatcha.org/file/5e89cbf7-de73-494b-a3d4-d44870c3877b/preview>
- Office of the Prime Minister. (2021). *Report on the performance of the government of Gen. Prayut Chan-o-cha, Prime Minister for the 2nd year (2020, July 25 – 2021 July 25)* (Research Report) [In Thai]. Bangkok: Author.
- Poonpat Kamonwutipong. (2021). Illegal migrant workers and new wave of COVID-19 outbreak [In Thai]. *Journal of Criminology and Forensic Science*, 7(2), 181-188.
- Public Debt Management Office. (2021). Treasury confirms 3 trillion baht borrowing in 2021 is not true [In Thai]. Retrieved from <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/37011>
- Phichai Rattanadilok Na Phuket. (2022). *Philosophy, ethics and political ideology* [In Thai]. Bangkok: National Institute of Development Administration, Graduate School of Social Development and Management Strategy.
- Pakpoom Saengkanokkul. (2021). The Covid-19 policies: A comparative welfare state analysis between Germany and Thailand [In Thai]. *Journal of Human Sciences*, 22(1), 27-51.
- PPTV Online. (2021, August 4). US-China take turns ginger! superpowers compete for COVID-19 vaccine donations [In Thai]. *PPTV Online*. Retrieved from <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/153337>
- Rosenberg, S. (2021). Challenges to neo-liberalism in the United States. *International Review of Applied Economics*, 35(3-4), 407-431.
- Sumalee Mahanarongchai. (2020). Biopower, biopolitics and widespread epidemics: A case study of the COVID-19 situation in Thailand [In Thai]. *Journal of Anthropology*, 3(2), 5-33.

- Self, P. (2007). Socialism. In R. E. Goodin, P. Pettit, & T. Pogge (Eds.), *A companion to contemporary* (2nd ed., Vol. 1, pp. 414-438). Oxford, United Kingdom: Blackwell Publishing Ltd.
- Somchai Preechasinlapakun. (2021, January - June). Politics and the Thai state in the epidemic of the COVID-19 virus [In Thai]. *PSDS Journal of Development Studies*, 1(4), 1-11.
- Thailandsha. (2022). *About the project Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA)* [In Thai]. Retrieved from <https://web.thailandsha.com/about/details>
- ThaiPBS NEWS. (2020, May 24). Waiting to win the year 64! the reason why Thailand does not wait to buy the COVID-19 vaccine [In Thai]. *ThaiPBS NEWS*. Retrieved from <https://news.thaipbs.or.th/content/292848>
- The101.World. (2021, April 20). Vaccination to solve the Covid crisis. wave 3: where is the problem? and how to proceed? [In Thai]. Retrieved from <https://www.the101.world/vaccine-covid-19/>
- Thairath Online. (2021, July 1). Find the cabinet's resolution to find the source of the 19.5 million doses of Sinovac vaccine. Which part of the budget do you use to buy it? [In Thai]. *Thairath Online*. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2130022>
- Thansettakij. (2022, June 10). Thailand borrows money from the Japanese government for 13.4 billion baht with a loan term of 15 years [In Thai]. *Thansettakij*. Retrieved from https://www.thansettakij.com/money_market/528245
- Worldometer. (2022). COVID-19 coronavirus pandemic. Retrieved from <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
- Workpointtoday. (2021, August 8). *Nobility leads carmob to reiterate 3 demands for the Prime Minister to resign, amend the constitution, find an mRNA vaccine for all Thai people* [In Thai]. *Workpointtoday*. Retrieved from <https://workpointtoday.com/carmob/>